

De vijf nieuwe plannen rondom het Stadhuisplein in Eindhoven in een eerste 'massastudie'. Samen met andere plannen als KnoopXL en het Fellenoord gebied zorgen deze voor een enorm verstedelijkingsoffensief. Graphic Gemeente Eindhoven © Gemeente Eindhoven

Mening | Gevolgen schaalsprong Eindhoven voor leefbaarheid; met burgerberaad uitzoeken wat burgers vinden

INGEZONDEN OPINIE EINDHOVEN - Betrek de bevolking bij het enorme verstedelijkingsoffensief dat op de regio af komt met een burgerberaad, zoals genoemd in het bestuursakkoord in Eindhoven.

ED, Bas van Stokkom en Cor Luykx 22-11-22

Ongebreidelde groeiambities stoten in deze tijd op harde grenzen zoals energieprijzen, geopolitieke spanningen, infectieziekten, bomvolle wegen en een bouwstop vanwege de stikstofcrisis. Desondanks juichen bestuurders de groeisprong van Brainport toe, aangejaagd door het succes van ASML.

Het stadsbestuur van Eindhoven wil een forse schaa sprong maken: van 238.000 nu naar 300.000 inwoners in 2040. De plannen van het Stedelijk gebied Eindhoven – het samenwerkingsverband van Eindhoven en de acht aangrenzende gemeenten – zijn niet minder ambitieus: 62.000 nieuwe woningen en 72.000 nieuwe arbeidsplaatsen in 2040.

Een grote pot Haagse impuls gelden

In hun dadendrang zijn de regiobestuurders erin geslaagd een grote pot Haagse impuls gelden binnen te halen. Recentelijk werd bekend dat het rijk bijna 1 miljard euro voor infrastructuur naar regio Eindhoven slui st. Volgens de opgetogen Eindhovense wethouder Steenbakkers is dat ‘historisch moment’ ‘goed voor iedereen in de regio’ (ED 15-11). De Brainport-regio zal opstomen tot belangrijkste economische factor van Nederland.

Maar kan dat allemaal wel? Wat zijn de gevolgen voor leefbaarheid, wonen, welzijn, onderwijs en gezondheid? Hoe werken de plannen uit voor de tweedeling in de maatschappij? En wat vinden de burgers er eigenlijk van? Het is hoog tijd voor een burgerberaad.

Over zorg, welzijn en terugdringen van armoede zwijgen beleids makers, terwijl mensen juist daar belang aan hechten

Het rijk verwacht veel heil van hightech en moedigt de schaa sprong van Brainport aan. In de Nationale Omgevingsvisie (2019) staat: ‘Het vergroten van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving (...) ondersteunt de concurrentiekracht van Nederlandse regio’s.’ Over zorg, welzijn en het terugdringen van armoede zwijgen de beleids makers, terwijl mensen juist daar belang aan hechten. Van de drie P’s krijgt profit voorrang, op afstand gevolgd door people en planet.

Het oude denken over welvaart staat dus nog altijd voorop, inclusief de taal van winstmaximalisatie en competitief najagen van succes. Logisch dat het beleid blijft sjoemelen met ‘klimaat-neutrale’ keurmerken, compensatie voor

grootverbruikers van energie, gunstige belastingtarieven voor grote bedrijven, etcetera.

Ook in de Brainport-meerjarenagenda domineren economische belangen, in combinatie met de wens door te groeien tot een topregio en een 'echte wereldspeler'. Innovatie, vestigingsklimaat, concurrentiekracht en het ontwikkelen van kansrijke markten voor sleutel-technologieën zijn de kernbegrippen. Nog steeds onder de mantra dat slimme technologie de oplossing is voor de ecologische crisis.

(lees verder onder kader)

*Een **burgerberaad** helpt politici om beslissingen te nemen over complexe - vaak polariserende - onderwerpen. Een groep gelote burgers doet, op basis van uitgebreide informatie en overleg, aanbevelingen over beleid. Zij vormen een dwarsdoorsnede van de samenleving. Cruciaal is dat de politiek voorafgaand duidelijk maakt wat er met de uitkomsten gedaan zal worden en op welke termijn. (bron: Bureau Burgerberaad)*

Brainport is een stichting die veel beleid uitstippelt. Dat is verre van democratisch: burgemeesters van de regio en vertegenwoordigers van Hightechbedrijven en kennisinstellingen (de triple helix) sluiten achter de schermen en ver uit het zicht van burgers en gemeenteraden allerlei deals.

De 'hoog over'-aanpak van rijk, provincie en regio 'landt' vervolgens lokaal in de vorm van dwingende ruimtelijke kaders: aantallen woningen voor grote projecten als Knoop XL, locaties voor woningbouw en bedrijfsleven, enzovoort, los van wat op buurtniveau leeft en nodig is. Bewoners krijgen gelegenheid om wat vragen te stellen, als vrijwel alles al vast ligt. Zij zijn in het besluitvormingsproces geen gelijkwaardige partij; het primaat ligt bij marktpartijen.

Het is de vraag of er zomaar tot een schaa sprong besloten mag worden, zonder serieuze raadpleging van de bevolking. Wil een toekomstvisie draagvlak verkrijgen, dan moeten we beginnen met de vraag: waar willen we met zijn allen naar toe? In welke stad willen we in 2040 leven?

Van belang is dat het stadsbestuur de uitkomst van het burgerberaad niet zomaar terzijde zal leggen

Er is dringend bezinning nodig op het verstedelijkingsoffensief dat op de regio afkomt. Een burgerberaad is daar in onze ogen een goed bruikbaar instrument voor. Het Bestuursakkoord 2022-2026 meldt dat de gemeente in de huidige bestuursperiode minimaal één keer een burgerberaad zal organiseren, 'om onze inwoners meer directe invloed te geven'.

De kracht van een burgerberaad zit in de ontwikkeling van visies waar iedereen zich onderdeel van voelt. Het beraad wordt niet gehinderd door lobbyisten, deals in achterkamertjes, verkiezingsdruk, de strijd om de zetels en coalitiedwang. Van belang is dat het stadsbestuur vooraf duidelijk maakt dat het de uitkomst van het burgerberaad niet zomaar terzijde zal leggen.

Welke stedelijke groei is wenselijk voor Eindhoven?

Leidende vragen zouden kunnen zijn: welke stedelijke groei is wenselijk voor Eindhoven? Kan verdere economische groei samen gaan met een gezonde leefomgeving en welzijn voor de burger? Hoe kunnen we voorkomen dat de kloof tussen arm en rijk, waarvan verdringing op de woningmarkt één voorbeeld is, groter wordt?

Hopelijk komen we dan tot inzichten over andere soorten groei, gericht op maatschappelijk verantwoord ondernemen, rechtvaardigheid en bestaanszekerheid voor allen, binnen ecologische grenzen. Economisch accelereren, zonder te erkennen dat er grenzen aan de groei zijn, is bepaald niet 'smart'.

Bas van Stokkom en Cor Luykx zijn verbonden aan de Stichting Beter Eindhoven.